

2. Голиков А.П. Економіка України: навч. посіб. / А.П. Голиков, Н.А. Казакова, О.А. Шуба. — К.: Знання, 2009. — 286 с. 5.
3. Державна служба статистики України [Електронний ресурс]: офіційний веб-сайт. — Режим доступу: [http:// www.ukrstat.gov.ua](http://www.ukrstat.gov.ua). — Назва з екрану.
4. Мировое хозяйство и международные экономические отношения: Учебное пособие / [Артеменко Г.П., Багров Н.В., Голиков А.П. и др.]; под ред. А.П. Голикова. — Симферополь: СОНАТ, 2003. — 432 с.

Ключові слова: міжнародні відносини, світове господарство, національна економіка, інтеграція, глобалізація.

Науковий керівник: к.е.н., доцент Штуца В. М.

Біденко Олександр Віталійович

студент 1-го курсу судово-адміністративного факультету
Національного університету «Одеська юридична академія»

ЕКОНОМІЧНО-ПРАВОВІ ОСОБЛИВОСТІ ЕКСПОРТНИХ ОПЕРАЦІЙ В УКРАЇНІ

В умовах глобалізації світового господарства, коли поступово згладжуються економічні кордони між країнами, особливого значення для розвитку вітчизняних підприємств набуває зовнішньоекономічна діяльність підприємства у контексті здійснення експортних операцій. Адже просування вітчизняних товарів на світовий ринок дає можливість розширити ринки збуту для українського товаровиробника та збільшити його дохід, що матиме позитивні зміни як для самого суб'єкту господарювання, так і для держави в цілому.

Характерною особливістю сучасного стану розвитку експортної діяльності в Україні є глибокі зміни у співвідношенні динаміки можливостей загальнодержавного, регіонального та локального рівнів експортної діяльності і відповідно посилення експортної активності підприємств. Формування якісно нового рівня взаємовідносин України із світовим співтовариством потребує глибокого вивчення об'єктивних основ та обґрунтування практичних шляхів розгортання більш активної участі її в експортній діяльності, розширення їх повноважень в організації і розвитку цього процесу, дослідження економіко-правових основ такої діяльності.

Основними організаційно-функціональними варіантами забезпечення експортних операцій підприємства в Україні є: прямий спосіб здійснення експортних операцій; непрямий спосіб здійснення експортних операцій. Кожен з них має переваги та недоліки. Вважаємо

за доцільне закріпити ці варіанти в законі України «Про зовнішньоекономічну діяльність».

Сьогодні у експортній діяльності досягнути вітчизняним підприємствам таких обсягів господарської діяльності, від яких підприємство мало б змогу функціонувати не лише беззбитково, але і підвищувати рівень ефективності експортної діяльності та зміцнювати власні позиції на зарубіжних ринках може допомогти використання фінансово-економічних інструментів. Шляхом опанування сучасних фінансово-економічних інструментів міжнародного бізнесу на основі вивчення й адаптації прогресивного зарубіжного досвіду, а також через більш якісне використання наявних інструментів можна значно активізувати зовнішньоекономічну діяльність підприємств, розширити її масштаби, диверсифікувати галузеву і географічну структуру. Доцільно в Україні створити експортне кредитне агентство, яке б здійснювало кредитування експортних операцій. Це дозволить одержати доступ до світових ринків збуту середнім та малим підприємствам, значно покращити торговельний баланс України загалом, підвищити рейтинг вітчизняний підприємств.

Для удосконалення експортної діяльності на рівні підприємств пропонуємо залучити посередників, які дозволять підвищити оперативність операцій та підвищити прибутковість. Крім того, в умовах економічної кризи необхідно вживати всі можливі способи щодо удосконалення експортної діяльності. Удосконалення організації експортних операцій на рівні підприємства необхідно починати з: правильного підбору менеджера з продаж, адже від його кваліфікації залежить правильна організація експортних операцій; правильного вибору маркетингової політики; правильного підбору агентів з пошуку ринків збуту; дослідження цін на продукцію; пошуку шляхів мінімізації витрат на організацію експортних операцій та їх здійснення.

На сьогодні в Україні створено правову базу, яка регулює експортні операції. Головне місце в ній займає Конституція України [1] та закон України «Про зовнішньоекономічну діяльність» [6], які встановлюють принципи, коло суб'єктів, особливості правовідносини в сфері експорту. Важливу роль відіграють Господарський [2], Цивільний [3], Податковий [4] та Митний [5] кодекси України. На наступному рівні знаходяться нормативно-правові акти, які врегулюють особливості валютних операцій, пов'язаних з експортною діяльністю, та режими вкотовування і ліцензування товарів, які експортуються.

Система нормативно-правових актів в сфері регулювання експортних операцій в Україні характеризується рядом недоліків: недостатня системність нормативно-правових актів; наявність великого масиву нормативно-правових актів, що регулюють подібну сферу правовідносин; надмірна деталізація змісту зовнішньоекономічного законодавства, неузгодженість правових норм основних нормативно-правових актів у сфері зовнішньоекономічної діяльності; численні прогалини та колізії правових норм.

Політика створення нормативно-правового поля експортних операцій має враховувати намагання нашої країни інтегруватися у світовий соціально-економічний простір і необхідність підвищення стабільності й сприятливості вітчизняного законодавства для розвитку відповідних зв'язків. Йдеться не про необхідність нехтування національними інтересами в цьому процесі, а про необхідність побудови стабільної, продуманої, узгодженої нормативно-правової бази регулювання експортних операцій. Це вимагає й узгодження вітчизняної законодавчої бази зовнішньоекономічної діяльності з відповідними нормами законодавства інших країн. Напрямом удосконалення правового регулювання експортних операцій є створення єдиного кодифікованого акту — Кодексу зовнішньоекономічних операцій, який би чітко визначив: 1) принципи і напрями нетарифного регулювання; 2) його форми і методи; 3) загальні привила нетарифного провадження; 4) правила і принципи взаємодії між собою органів, які здійснюють заходи нетарифного регулювання (тобто загальні стандарти нетарифного регулювання). Доцільною видається також гармонізація в транспортній галузі, яка передбачає уніфікацію національних процедур, операцій та документів з міжнародними конвенціями, стандартами та практиками; подолання термінологічних протиріч в різних нормативно-правових актах; відхід від тенденції до прийняття законів, що регулюють окремі вузько направлені аспекти експортної діяльності, оскільки нормативно-правова база, що регулює цей сектор зовнішньоекономічних правовідносин, перетворюється із зібрання загальних правил поведінки на казуїстичні правила, які розраховані лише на ті чи інші казуси, випадки.

Список використаних джерел

1. Конституція України: Основний Закон України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР // Відомості Верховної Ради України. — 1996. — № 30. — Ст. 141.
2. Господарський кодекс: Закон України від 16.01.2003 № 436-IV // Відомості Верховної Ради України. — 2003. — № 18, 19-20, 21-22. — Ст. 356.
3. Цивільний кодекс: Закон України від 16.01.2003 № 435-IV // Відомості Верховної Ради України. — 2003. — № 40-44. — Ст. 356.
4. Податковий кодекс: Закон України від 02.12.2010 № 2755-VI // Відомості Верховної Ради України. — 2011. — № 13-14, 15-16, 17. — Ст. 112.
5. Митний кодекс України від 13.03.2012 № 4495-VI // Відомості Верховної Ради України. — 2012. — № 44-45, № 46-47, № 48. — Ст. 552.
6. Про зовнішньоекономічну діяльність: Закон України від 16.04.1991 № 959-XII // Відомості Верховної Ради УРСР. — 1991. — N 29. — Ст. 377.

Ключові слова: експорт, експортна діяльність, зовнішньоекономічна діяльність, Кодекс зовнішньоекономічних операцій, експортне кредитне агентство.

Науковий керівник: к.е.н., доцент Штуца В. М.